

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא נא.

עין משפט
גור מצוה

לא משום דלית ביה הכלא אכל חבטה אית זיה ואפ"ה פטור כרב: ולטעמיה נעביד י'. דהא בעשרה מיהא מודית דיש חבטה: מיהא יפה. שימות מהר: דמנוול שנעשה אכריס: ממנו ולא לפורו. בית גבוה מרה"ר שראוי ליפול ממנו לרה"ר חייב צמקא

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ולא בית עמוק מרה"ר שהנופל נופל על גגו: גבוה ממנו י' טפחים ונופל מטובה לפורו. כלומר שהנופל נופל מתוך רה"ר לתוכו על גגו: פטור. מן המעקה: ונפל מסוכו לפורה. כלומר שהנופל נופל מגגו לרה"ר: חייב צמקא: ונפל מן המעקה: גבוה י' דמשמע הא צריז מהכי פטור ממעקה: לאו בית הוא. ותורה לא חייבה צמקא אלא בית ואל"פ דיש חבטה: אי פני דטעמא משום דליתו קרוי בית הוא למאי קמתי עמוקה ממנו י' טפחים חייב כי הוי נמי עשרה לזר רה"ר: דל חקרה ומעוזה לא הוי גואי י'. ולא חזי ליריה ולא הוי בית: משכחא לה. דהוי בית: דחזי ליה מגואלי. ועד דהוי מגואלי י' טפחים והוי בית תחייב: אלא. טעמא דלאי משום דלית חבטה פחות מעשרה הוא ולרב נחמנ לא תקשי דקסבר ר"ג כו': דאיגנדה. שוכז היה ונתגלגל ונפל: מתני' השני חייב. והראשון

פטור. ובגמרא [ב"ב] מוקי לה צמקא רשון לשני משמחם ודולה כשהלך לו: גב' אין עליה לדבר ענינה. להתחייב שולחו אלא שליח מיחייב וסברא הוא דלמרי ליה דבני הרב ודברי התלמיד דבני מי שומעין: הניחא לרבי. דלמנ לקמן אחר שניהן לנזקין: ונזקין משכחא לה. דתרויהו מתיחייב: אלא לרבי ונמיה. דבמיתה מודה דלחרון חייב ולא ראשון היכי משכחא לה: שעקרו עניסה. שחפר האחד תשעה זכא חבצרו וסייעו ועקרו צבת אחת חוליה מנקקעותיו: והשלימה לעשרה. דאין כאן אחרון ו (לנזקין) דתרויהו ודדי משו ליה צור וזין לרבי וזין לרבנן חייבין צמקא וכ"ש נזקין: מילך צריכי. כדלמנ לעיל בפירקין (דף ג.) אחד ולא צ'. מעטיה קרא לראשון כדמפרש לקמיה וכי מעטיה לנזקין מעטיה דאי מנמיה לא אכטריך קרא דהא לא עבד שיעור מיתה: שור פסולי המוקדשין. כגון צכור בעל מוס שהוא של כהן (א) דקרינן חוליה בבת אחת זיה שור רעהו) או שור קרבן שנפל צו מוס ונפרה דקרינא ציה שור רעהו ואפ"ה לענין צור פטור דכתיב והמת יהיה לו מי שראוי לו להאכיל נבילתו ללכדים יאלו (זו) כו' דהכי אמרינן בצכורות (דף טו.) גבי פסולי המוקדשין שפדו מוצא) ולא גיה צכר ולא חלב ואכלת) ולא ללכדין אכל שור שנגחו חייב כדמפרש לקמיה דפירקין. ולהכי נקט פסולי המוקדשים

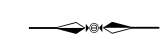
אמרי אין הב' צמיתה כו'. והמקשה היה סוכר לענין חבט שיך שפיר אין חבט למיתה אכל יש חבט למוקין אכל לענין הכל היה סוכר דאי יש הכל למיתה יש הכל למוקין ואי אין הכל למיתה למוקין נמי אין הכל: נעביד פחותה מעשרה. והשאל מלמה טריפות לאדם לטריפות דבהמה וכן צאלו טריפות (חולין דף מג. ושם) ומייתי ראייה מליוב וקשה לר"ת דמחלק ביניהם: בור ש' שני שותפין היכי משכחת לה. ולא צעי למימר שהפקירו רשומן וצורן דפטור לכולי עלמא כדפרישית צהמניח (לעיל דף קח. ושם) ולא צעי למימר כגון שחפר זה עשרה וזה עשרים דלמנ לקמן דכולם חייבין דלצור עשרה דמתניתין קאי:

האחרון חייב. דוקא הוא שציל שחידש מיתה שלא היה מתחילה אכל ראשון ח' וזה ט' כולם חייבין צמקין כמו זה י' וזה עשרים:

בור י' ובא אחר והשלימו לעשרים. והוא הדין ליי"א למאי דפריך עלה מסיד וכייד ומשני הא רבי והא רבנן: שאל

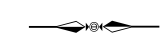
מגואי לא הוי עשרה א"ל כגון דחק מגואי אי הכי כי לא הוי נמי מאבראי עשרה משכחת לה דהוי מגואי עשרה כגון דחק בה טפי אלא היינו טעמא דר"ג סבר ימכריסא דתורא לארעא כמה הוי ארבעה אריתא דללאי כמה הוי שיתא הא עשרה יאישתכח דכי קא מחבט מעשרה הוא דקא מחבט אלא מתני' דקתני מה בור שהוא כדי להמית י' טפחים אף כל שיש בו כדי להמית י' טפחים בשיתא נמי סגיא אמרי מתני' דאיגנדה לבור: מתני' י' בור של שני שותפין עבר עליו הראשון ולא כסהו והשני ולא כסהו השני חייב: גב' אמרי בור של שני שותפין היכי משכחת לה הניחא אי סבירא לן כר"ע דאמר בור ברשותו חייב משכחת לה בחצר של שניהם ובור של שניהם והפקירו רשותו ולא הפקירו בורן אלא אי סבירא לן בור ברשותו פטור היכי משכחת לה דחייב עליה ברה"ר וברה"ר בור של שני שותפין היכי משכחת לה אי דשוו שליח תרויהו ואמרי ליה זיל כרי לן ואזל כרה להו. וי"א אין שליח לדבר עבירה ואי דברה היא חמשה והאי חמשה נסתלקו להו מעשה ראשון הניחא לרבי ולנזקין משכחת לה אלא לרבי ולמיתה ולרבנן בין למיתה בין לנזקין היכי משכחת לה אמר רבי יוחנן כגון שעקרו שניהן חוליה בבת אחת והשלימו לעשרה מאי רבי ומאי רבנן דתניא אחד החופר בור תשעה ובא אחר והשלימה לעשרה האחרון חייב רבי אומר אחר אחרון למיתה ואחר שניהם לנזקין מאי טעמא דרבנן דאמר קרא כי יפתח וכי יכרה אם על פתיחה חייב על כרייה לא כל שכן אלא להביא כורה אחר כורה שסילק מעשה ראשון ורבי אמר לך הנהו מיצרך צריכי כדאמרינן ורבנן נמי מיצרך צריכי אלא היינו טעמא דרבנן אמר קרא כי יכרה איש בור ולא שנים ורבי הוא מיעבי ליה. כי יכרה איש בור ולא שור בור ורבנן תרי איש בור כתיבי ורבי י"א יידי דכתב האי כתב האי וממאי דלחויבו בתרא דלמא לחויבו קמא לא סלקא דעתך דאמר קרא והמת יהיה לו ההוא דקא עביד מיתה והאי והמת יהיה לו מבעי ליה לכדברא דאמר רבא ישור פסולי המוקדשין שנפל לבור פטור שנאמר והמת יהיה לו במי שהמת שלו אמרי ולא ממילא שמועת מינה דבההוא דעבר מיתה עסקינן: ת"ר אחד החופר בור עשרה ובא אחר והשלימה לכ' ובא אחר והשלימה לשלשים כולן חייבין ורמינהו אחד החופר בור עשרה ובא אחר וסייד וכייד האחרון חייב לימא

נא א מיי פטוי מהל סנהדרין ה' א סנה עין קב: נב ב מיי פ"א מהל רעה הלכה ב סנה עין עט טושי' ח"מ ס' מס סעף ד: גג ג ד טושי' י"ד ס' נה סעף א ו' ס' נב"מ פ"ט מהלכות שחיטה הלכה ח: גה ה מיי פ"ב מהל מקי ממון הלכה ז סנה עין ח טושי' ח"מ ס' מי סעף כה: גה ו מיי פ"ג מהלכות מעילה ה' ב טושי' ח"מ ט' מהלכות ז ב מיי פ"ד מהלכות מקי ממון הלכה ז: גז ח מיי ט' ה' י' סנה עין טו טושי' ח"מ ס' מי סעף ד: גז ט מיי פ"ה מהלכות מקי ממון הלכה ז: גז ח מיי ט' ה' י' סנה עין טו טושי' ח"מ ס' מי סעף ד:

תורה אור השלם

1. לא חקס ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך א"י יי' ויקרא י"ח
2. כי תבנה בית בית ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל והפיל ממנו: דברים כב ח
3. וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בר ולא יכספו ונפל שקמו שור או חמור: שמות כא לג
4. בעל הבור ישלם פסוק וישבי לבעליו ותמת ידקה: שמות כד לא

מוסף רש"י

בית הסקילה היה גבוה שתי קומות ומפילו משם לנזק (סנהדרין מה). וקומה שלו. שהיה מפילו מעומד ולא מישב (שם). מיתה יפה. שימות מהר (שם). אין שליח לדבר עשה (שם). אלו היי חוליה (שם). לטור לקלקל רש"י (לשון ג). האחרון חייב. וכן מן זה הדין בין חוק. וטעמא מפרש לקמן מקרא (לעיל א). אחר אחרון למיתה. אם מן השור לא יטלם הראשון כלום. דני טפחים אין צמס כדי להמית (שם). אחר שניהן לנזקין. דלס חוק דהוי בור ולא מן שנינו בין שניהם (שם). אם על פתיחה חייב. שחפיו חקר אחר ונאל אחר ויגלו (לעיל שם). ולא שור בור. ולא מי יכיה שור צור (לעיל שם). שור פסולי המוקדשין. שנפדה דקרינא ציה שור רעהו איש בור. איש אחר ולא שנים וכתיב נמי כי יפתח איש. אנשים והמת שוריים. ומדכתיב והמת יהיה לו לחויבו בתרא דקא עביד מיתה הוא דאמא. ובא אחר וסייד וכייד. אחרון חייב.

למנוול שנעשה אכריס: ממנו ולא לפורו. בית גבוה מרה"ר שראוי ליפול ממנו לרה"ר חייב צמקא ונופל מטובה לפורו. כלומר שהנופל נופל מתוך רה"ר לתוכו על גגו: פטור. מן המעקה: ונפל מסוכו לפורה. כלומר שהנופל נופל מגגו לרה"ר: חייב צמקא: ונפל מן המעקה: גבוה י' דמשמע הא צריז מהכי פטור ממעקה: לאו בית הוא. ותורה לא חייבה צמקא אלא בית ואל"פ דיש חבטה: אי פני דטעמא משום דליתו קרוי בית הוא למאי קמתי עמוקה ממנו י' טפחים חייב כי הוי נמי עשרה לזר רה"ר: דל חקרה ומעוזה לא הוי גואי י'. ולא חזי ליריה ולא הוי בית: משכחא לה. דהוי בית: דחזי ליה מגואלי. ועד דהוי מגואלי י' טפחים והוי בית תחייב: אלא. טעמא דלאי משום דלית חבטה פחות מעשרה הוא ולרב נחמנ לא תקשי דקסבר ר"ג כו': דאיגנדה. שוכז היה ונתגלגל ונפל: מתני' השני חייב. והראשון פטור. ובגמרא [ב"ב] מוקי לה צמקא רשון לשני משמחם ודולה כשהלך לו: גב' אין עליה לדבר ענינה. להתחייב שולחו אלא שליח מיחייב וסברא הוא דלמרי ליה דבני הרב ודברי התלמיד דבני מי שומעין: הניחא לרבי. דלמנ לקמן אחר שניהן לנזקין: ונזקין משכחא לה. דתרויהו מתיחייב: אלא לרבי ונמיה. דבמיתה מודה דלחרון חייב ולא ראשון היכי משכחא לה: שעקרו עניסה. שחפר האחד תשעה זכא חבצרו וסייעו ועקרו צבת אחת חוליה מנקקעותיו: והשלימה לעשרה. דאין כאן אחרון ו (לנזקין) דתרויהו ודדי משו ליה צור וזין לרבי וזין לרבנן חייבין צמקא וכ"ש נזקין: מילך צריכי. כדלמנ לעיל בפירקין (דף ג.) אחד ולא צ'. מעטיה קרא לראשון כדמפרש לקמיה וכי מעטיה לנזקין מעטיה דאי מנמיה לא אכטריך קרא דהא לא עבד שיעור מיתה: שור פסולי המוקדשין. כגון צכור בעל מוס שהוא של כהן (א) דקרינן חוליה בבת אחת זיה שור רעהו) או שור קרבן שנפל צו מוס ונפרה דקרינא ציה שור רעהו ואפ"ה לענין צור פטור דכתיב והמת יהיה לו מי שראוי לו להאכיל נבילתו ללכדים יאלו (זו) כו' דהכי אמרינן בצכורות (דף טו.) גבי פסולי המוקדשין שפדו מוצא) ולא גיה צכר ולא חלב ואכלת) ולא ללכדין אכל שור שנגחו חייב כדמפרש לקמיה דפירקין. ולהכי נקט פסולי המוקדשים דליתו קדשים תמים מאי אריל צור אפי' סייד וכייד. שמתחילה רחב היה ולא

גליון הש"ס

בטרא אין שליח לדבר עבירה. עין צמ"ל פ"ב מהלכות רעה הלכה ב ונפלו אבן מגובה ש' ב ד"ה וי א חוטא: ונשם ש' יכרה איש בור ולא שור בור. לעיל דף ט' ע"ב: ת"ם ד"ה בור י' וב' וד"ה ליי"א. עין לעיל דף ק' ע"ב מוס' ד"ה מאי קעביד:

רבינו הגנאל

מתני'. בור של שני שותפין ועבר עליו הראשון ולא כיהנו לכול. וקשי' לן בור של שני שותפין היכי משכחת לה. הניחא אי סבירא לן בור ברשותו חייב. משכחת לה בחצר ונפל של שניהם והפקירו רשותו ולא הפקירו בתרא אלא את סבירא לן בור ברשותו פטור, ואינו חייב אלא בור ברשות הרבים, היכי משכחת לה. ואוקמה ר' יוחנן כגון שעקרו שנים חוליה בבת אחת והשלימה לעשרה. מאי רבי ומאי רבנן דתניא אחד החופר בור תשעה ובא אחר והשלימה לעשרה חייב. רבי אומר: אחר אחרון למיתה אחר שניהם לנזקין, מאי טעמא דרבנן דכתיב כי יכרה איש בור, איש אחר ולא שנים וכתיב נמי כי יפתח איש, אנשים והמת שוריים, ומדכתיב והמת יהיה לו לחויבו בתרא דקא עביד מיתה הוא דאמא. ובא אחר וסייד וכייד, אחרון חייב.